

Onderbenutting van sociale rechten

*Biedt moderne automatisering een
oplossing voor de toekomst?*

Wim van Oorschot
Professor Sociaal Beleid
KU Leuven

Forum 'De Sociale Zekerheid van de Toekomst'
FOD Sociale Zekerheid, Brussel, 28 Februari 2019

Onderconsumptie van sociale rechten

- Waar hebben we het over?
- Wat is het probleem?
- Waar liggen de verantwoordelijkheden en de risico's?
- Wat is de omvang?
- Automatisering: een beloftevolle toekomst?

Waar hebben we het over?

- Non-take-up: niet-opname
 - Niet-gebruik
 - Niet-uitgifte
 - Onderbenutting
-
- Onderbescherming
 - ontbreken van (voldoende) rechten
 - onderbenutting van bestaande rechten
-
- Overbenutting

Wat is het probleem?

- Onrechtvaardigheid
- Falende overheid/administratie
- Inkomenstekort, armoede

Wat is het probleem?

- Onrechtvaardigheid
- Falende overheid/administratie
- Inkomenstekort, armoede

DUS

Voldoende reden om onderbenutting te zien als een te bestrijden probleem

Waar liggen de verantwoordelijkheden en de risico's?

- Wetgever
- Uitvoering
- Burger

Risicofactoren

- Wetgever
- Uitvoering
- Burger

- grote regeldichtheid
- complexe begrippen
- gericht op gestigmatiseerde groepen
- aanvraaginitiatief bij burger
- middelentoets

Risicofactoren

- Wetgever

- Uitvoering

- Burger

- menging van hulp- en controlefuncties
- administratieve onjuistheden
- gebrekkige communicatie met (potentiele) cliënten
- jargon en ingewikkelde formulieren
- tunnelvisie

Risicofactoren

- Wetgever
- Uitvoering
- Burger

- tekortschietende kennis
- verkeerde perceptie van recht
- angst voor stigmatisering
- te klein bedrag / te hoge kosten
- vermijden van afhankelijkheid, van bureaucratie

DUS

- onderbenutting is verantwoordelijkheid van alle betrokkenen
- complexiteit van risicofactoren > er is nooit 1 oplossing
- 0% onderbenutting is geen realistische doelstelling

Wat is de omvang?

Weinig: < 10% Universele sociale verzekeringen en voorzieningen

- **zonder middelentoets**
- die welbekend zijn
- aanvraaginitiatief (deels) bij administratie
- relevant bedrag

Wat is de omvang?

Weinig: < 10% Universele sociale verzekeringen en voorzieningen

- **zonder middelentoets**
- die welbekend zijn
- aanvraaginitiatief (deels) bij administratie
- relevant bedrag

Vrij veel: 10% - 30% Strukturele vormen van sociale bijstand en voorzieningen

- **met middelentoets**
- aanvraaginitiatief (deels) bij burger
- relevant bedrag

Wat is de omvang?

Weinig: < 10% Universele sociale verzekeringen en voorzieningen

- **zonder middelentoets**
- die welbekend zijn
- aanvraaginitiatief (deels) bij administratie
- relevant bedrag

Vrij veel: 10% - 30% Strukturele vormen van sociale bijstand en voorzieningen

- **met middelentoets**
- aanvraaginitiatief (deels) bij burger
- relevant bedrag

Veel: 30% - 50% en meer Additionele / Incidentele uitkeringen en voorzieningen

- **met middelentoets**
- aanvraaginitiatief bij burger
- relatief kleine bedragen

Automatisering: een beloftevolle toekomst?

- **1996: de PC: 'Do welfare benefit calculation systems reduce non-take-up?'**

- + extra hulp bij voorbereiden beslissing

- + exploreren van rechten gevolgd door pro-actieve 'out reach'

- complex geheel van risico-factoren en niveaus: er is niet 1 oplossing

- computers zijn een instrument in menselijke handen

- maatwerk vraagt om discretionariteit > noodzaak van de menselijke interface

Automatisering: een beloftevolle toekomst?

- **1996: de PC: 'Do welfare benefit calculation systems reduce non-take-up?'**

- + extra hulp bij voorbereiden beslissing

- + exploreren van rechten gevolgd door pro-actieve 'out reach'

- complex geheel van risico-factoren en niveaus: er is niet 1 oplossing

- computers zijn een instrument in menselijke handen

- maatwerk vraagt om discretionariteit > noodzaak van de menselijke interface

- **2020: AI, algoritmen, big data**

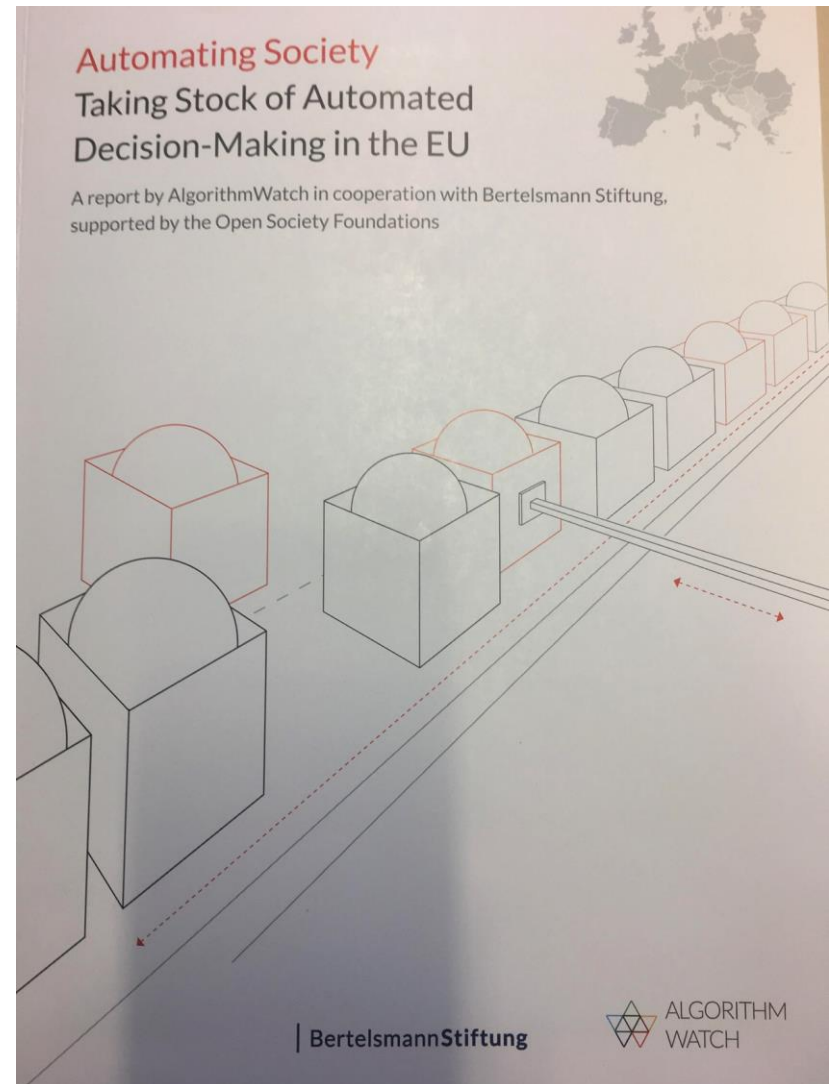
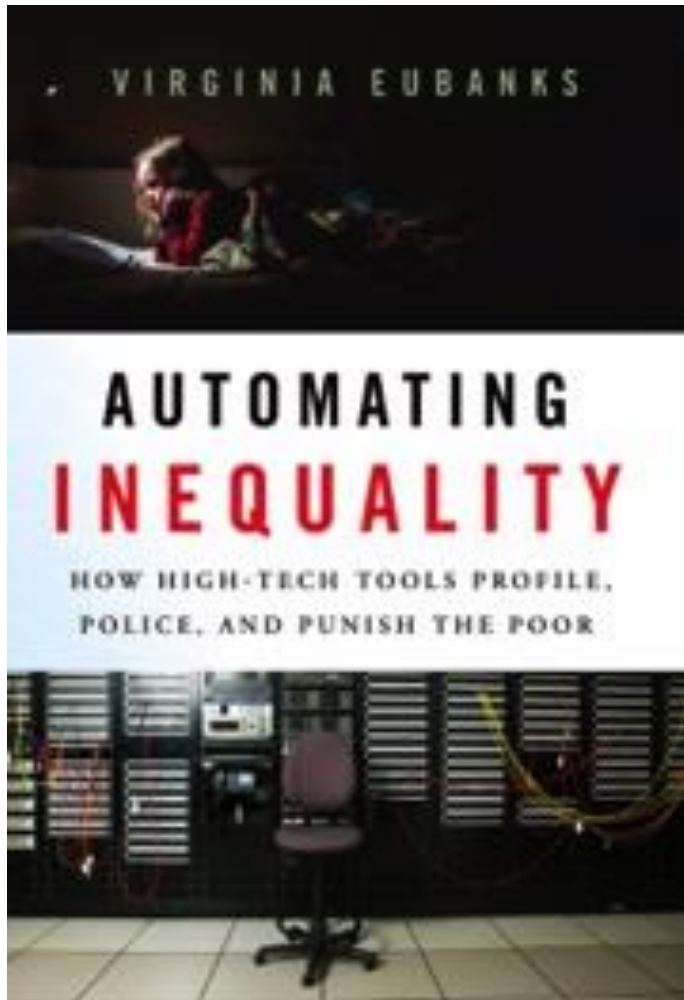
- + idem, plus ADM (Automatic Decisionmaking)

- idem, plus grenzen aan ADM

ADM: Automatic Decisionmaking

Grenzen

- datakwaliteit, -toereikendheid, -bereik, -actualiteit: garbage in, garbage out?
- bestands- en systeemkoppelingen
- privacy wetgeving
- begrip van het algoritme
- algoritmen zijn niet objectief
- noodzakelijkheid van de menselijke factor: bij input en bij gebruik van output

Search...

Newsletter · Contact · Press · Deutsch

ABOUT / RESEARCH / STORIES / BLOG / DONATE

story

Sweden: Rogue algorithm stops welfare payments for up to 70,000 unemployed

By Tom Wills

Published: February 25, 2019

Automated decision-making has become a national talking point in Sweden, after a report by the country's public broadcaster revealed thousands of unemployed people were wrongly denied benefits by a government computer run amok.

Category: [story](#)

Officials at the Swedish Public Employment Service (*Arbetsförmedlingen*) started looking into the system after they noticed it was failing to generate letters to welfare claimants that had been expected. When they finished their review last year they found major shortcomings, with between 10% and 15% of the computer's decisions likely to have been incorrect, [SVT reported](#).

Art. 22 GDPR

Automated individual decision-making, including profiling

1. The data subject shall have the right not to be subject to a decision based solely on automated processing, including profiling, which produces legal effects concerning him or her or similarly significantly affects him or her.

Automatisering: een beloftevolle toekomst?

Bedenk....

Complexiteit van risico-factoren

Veel maatwerk in de sociale bescherming blijft mensenwerk

- beleidsmaker
- uitvoerder
- burger

Automatisering: een beloftevolle toekomst?

Bedenk....

Complexiteit van risico-factoren

Veel maatwerk in de sociale bescherming blijft mensenwerk

- beleidsmaker
- uitvoerder
- burger

DUS

Enkel automatisering gaat onderconsumptie niet oplossen,
het zal onderdeel moeten zijn van een bredere strategie